

Sütő Zoltán: Bűnbeesés

1. Istent olyan értelemben megragadható szellemi centrumként elgondoloni, mint ahogyan egy embert elgondolunk, nem lehetséges. Ilyen módon Isten által kifejtett, verbálisan kifejezhető koncepciókat Istennek tulajdonítani, bizonyosan téves elképzelés.

2. Különös tekintettel az Ószövetségre, ami lényegében a Tóra, semmi egyéb nem jellemző, minthogy többnyire más kultúrákból átvett, és nem egy önállóan fejlődő kultúra saját szellemi termékről van szó. Feltehetően az a papi réteg, amelyik a lassan formálódó zsidó közösséget szellemileg vezette és igyekezett egységes társadalommá formálni, a kor szintjén az erre alkalmas "szakrális" szövegeket innen-onnan beemelte. Mindenesetre történelmi szempontból az az időszak, amikor az egyiptomi kivonulást követően a zsidóság valóban elkezdett egységes "nemzetté" formálódni, más egységes nemzetek már voltak, még hozzá magas kultúrával, ami akkortájt a zsidóságnak még egyáltalán nem volt. Ilyen értelemben pl. a Tízparancsolat éppenséggel a spanyolviasz felfedezése volt - melyben azok a minimális törvények vannak megfogalmazva, amelyek megtartása ahhoz kell, hogy egy társadalom el tudjon kezdeni összerendezett, koordinált életet élni. Ebben az időben más társadalmak ezt a gyakorlatot már évezredek óta folytatták. Ennek megfelelően azok a tételek, amelyek Isten tulajdonságait, vagy akaratát megfogalmazzák feltehetően többnyire Egyiptomból, Babilonból, esetleg az indiai metafizikából származnak, vegyítve az aktuális zsidó belső hatalmi érdekek aktuális leképeződéseivel. Ettől még nem feltétlen ostobaságokról van szó, sőt, lehet hogy a kor szintjén nagyon is kiérlelt gondolatok kerültek írásban megörökítésre. Mindenesetre azt érdemes készpénznek venni, hogy ahogyan most sem szól le nekünk Isten, hogy az utcasarkon fordulj jobbra, mert különben eltévedsz, úgy a korabeli prófétákról sem kell azt gondolni, hogy pertu viszonyban lettek volna Istennel. Amit gondoltak, a saját gondolataik voltak, még akkor is, ha azokat valamilyen hagyomány inspirálta.

3. A jégkorszak után, ahogy a társadalmak növekedtek és egyre inkább belakták a termékenyebbé vált területeket, a népesség növekedésével az átlag szellemi képesség folyamatosan romlott. Feltehetően a jégkorszakot csak a legértelmesebbek élték túl, és ezek hordozták magukban az előző virágzó korokból szellemi értékeket, de a népességrobbanással ez folyamatosan hígult. Ez a hígulás a mai napig tart. A hígulás következménye, hogy azok az átöröklött metafizikai tartalmak, amelyekről eredetileg tudták, hogy nem egyebek szimbólumoknál, egyre inkább direkt értelmezettekké váltak. E téren a legnagyobb törés Krisztus kora körül állt be, amikor a szellemi kaszt kénytelen volt kipréselni magából Isten megtestesült formájának elképzelését - erre volt tömegigény. Vagyis mindazt, amit addig szellemi szimbólumként lehetett értelmezni, a tömeg tárgyi valóságában kívánta felfogni. Ez egy hallatlan szellemi zuhanás. Istent, aki szimbólum, lehúzták a Földre.

4. Azt, hogy Isten eredetileg az embert eltiltotta a tudástól, csak szimbolikusan érdemes felfogni, és ma már maximum csak kultúrantropológiai szempontból érdekes.

Kultúrantropológiai szempontból lehet kísérletet tenni ezt a szimbólumot a maga korában, a maga társadalmi környezetében, a korabeli létezési viszonyok feltételrendszerében értelmezni. Ez egy olyan kontextuskörnyezet, amiben elképzelhetően kiderülhet, hogy a maga idején milyen aktuális motivációs kiindulópontként volt ez a szimbólum elhelyezve egy társadalom számára. Azonban ehhez az egész kontextuskörnyezetet fel kellene tudni deríteni, ami nagyon nehéz. Szerintem nem is lehetséges.

5. Az én személyes véleményem, hogy ez a motívum valójában az állati és az emberi létezés megkülönböztetésének szimbóluma. Vagyis, az állat olyan absztrakt értelemmel nem bír, mint az ember, akinek ebből rengeteg problémája származik. Az állat ártatlansága, lehetséges boldogsága az értelem miatt megszűnik az ember számára. Az állat kiszolgáltatottságát ugyan az értelem képes hátrítani (már amennyiben), de ezért az ember súlyos árat fizet: frusztráltság a jövő miatt, lelkiismeret, önértelmezés, komplexusok.....

6. A Bibliát érdemes forgatni, de nem olyan elvárás szerint, hogy abból megtudunk valamit Istenről, vagy a saját korunkban megvalósítható viselkedésünk szempontjából mértékadó koncepciót kaphatunk. Elmúlt korokról tudhatunk meg valamit, akár lényeges dolgokat is. Akinek komoly ilyen irányú érdeklődése van, az egyéb vallási szövegekkel összevetve általánosabb metafizikai következtetésekre is juthat. És ez nagyon is fontos, mert a világ nem a fizikával fejeződik be. A fizika a világnak csak egy rétege, amely rétegre az érzékszerveink vannak kihegyezve. (Törvényszerűen van így, mert a fizikai világban kell tudnunk életben maradni.) Azonban az értelem képes a világot a fizikainál finomabb felbontásban felfogni. (már akié)

Bp, 2025 december